

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΑΤΩΝ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Πρόσφατα, σε μια στιγμή προεκλογικής απελπισίας, ο πρώην πρόεδρος του Σύριζα ζήτησε από τους ψηφοφόρους της Χρυσής Αυγής να τον ψηφίσουν. Παραδέχτηκε δηλαδή κάτι που μας το κρατούσε κρυφό εδώ και χρόνια: ότι οι ψηφοφόροι του Σύριζα και οι ψηφοφόροι της Χρυσής Αυγής τελικά αποτελούσαν συγκοινωνούντα δοχεία.

Παρακάτω θα ασχοληθούμε με την ιστορία αυτού του κόμματος που λέγεται «ΣΥνασπισμός ΡΙζοσπαστικής Αριστεράς», αλλά μπορεί να ψηφιστεί και από ναζιστές. Κυρίως όμως θα ασχοληθούμε με την ιστορία των ψηφοφόρων του. Νομίζουμε ότι το αποτέλεσμα είναι ιδιαίτερος χρήσιμο, όπως άλλωστε κάθε ιστορία του ελληνικού εθνικοσοσιαλισμού.

ΤΟ ΔΩΡΟ ΑΠΟ ΤΑ '90s

Ο «Συνασπισμός της αριστεράς και της προόδου» δημιουργήθηκε το 1989 ως σύμπραξη μεταξύ ΚΚΕ και ΚΚΕ εσωτερικού. Οι πάλοι ποτέ άσπονδοι εχθροί συνεργάζονταν για χάρη του εθνικού συμφέροντος. Όντως, η πρώτη δουλειά που ανέλαβε ο Συνασπισμός ήταν η στήριξη της «κάθαρσης του πολιτικού συστήματος», εγχείρημα το οποίο οδήγησε, μεταξύ άλλων πολλών, και στην ανάδυση των ιδιωτικών ΜΜΕ στην Ελλάδα – οι καλές υπηρεσίες της περιόδου είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους η οικογένεια Κωνσταντοπούλου ακόμη και σήμερα διατηρεί υπαλληλικές σχέσεις με την οικογένεια Βαρδινογιάννη.¹ Όταν οι δουλειές ολοκληρώθηκαν, το ΚΚΕ αποχώρησε, αφήνοντας πίσω του ορισμένα ικανά στελέχη. Στο πρώτο μισό της δεκαετίας ο Συνασπισμός συμμετείχε κανονικά στα μακεδονικά συλλαλητήρια της δεκαετίας του '90, υπό την ηγεσία της κυρίας Δαμανάκη, μετέπειτα ΠΑΣΟΚ και επιτρόπου (αλειάς) της Ε.Ε. Στο δεύτερο μισό, το κόμμα ηγεμόνευσε επί της ελληνικής εκδοχής του «κινήματος της αντιπαγκοσμιοποίησης».

Μέχρι το 2005, το παρελθόν των δύο ΚΚΕ και η κρατικίστικη ρουφιανιά δεκαπέντε χρόνων είχαν εξασφαλίσει για τον «Συνασπισμό» ένα καλό πάτημα μεταξύ των καθηγητών πανεπιστημίου, ειδικά στις «ανθρωπιστικές σπουδές». Επίσης το κόμμα είχε εξασφαλίσει σεβαστή παρουσία στον χώρο της «κοινωνίας των πολιτών», δηλαδή μεταξύ των κρατικοδαιτών μικρομεσαίων καπιταλιστών του αναδυόμενου χώρου των ΜΚΟ. Η σύνδεση με τις ΜΚΟ συνδυάστηκε με την ηγεμονία επί του «κινήματος της αντιπαγκοσμιοποίησης», για να χτιστεί η γνωστή εξαίρετη επικοινωνία με τα λοιπά «κινήματα» των Εξαρχείων, μέσω της οποίας έκτοτε επιδεικνύεται η αναγκαία εθνική υπευθυνότητα σε στιγμές εθνικών κρίσεων. Για να επισφραγίσει αυτά τα επιτεύγματα, τον Μάιο του 2003 ο έως τότε «Συνασπισμός της αριστεράς και της προόδου» μετονομάστηκε σε «Συνασπισμό της αριστεράς, των κινήματων και της οικολογίας». Το 2004 το κόμμα πέρασε υπό την ηγεσία του κυρίου Αλέκου Αλαβάνου, πρώην ΚΚΕ και γνωστού για την αριστερή συνεισφορά του στα εγχειρήματα της «ελληνοσερβικής φιλίας» της δεκαετίας του '90. Υπό αυτή την έμπειρη σοσιαλιστική και πατριωτική ηγεσία, ο Συνασπισμός επισημοποίησε τη «σχέση με τα κινήματα» ιδρύοντας τον «Συνασπισμό Ριζοσπαστικής Αριστεράς». Στο εξής ο Συνασπισμός θα ήταν γνωστός ως Σύριζα. Εκ των υστέρων, η στιγμή αποδείχθηκε σημαντική.

Η ΤΑΞΙΚΗ ΜΑΓΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Εν τω μεταξύ η διεθνής συγκυρία κατρακούσε προς την κρίση και τον πόλεμο – και ο Συνασπισμός συνέχιζε να προσφέρει εθνικώς κρίσιμες υπηρεσίες σε εθνικώς κρίσιμες ώρες. Η συμμετοχή στα κινήματα της αντιπαγκοσμιοποίησης και στις ελληνοσερβικές περιπέτειες των '90s είχε εμπλουτίσει το κόμμα με νέες γνώσεις πολιτικής μηχανικής. Η κινηματικά αρωματισμένη σύγχυση που όλοι αγαπήσαμε παραγόταν πλέον επαγγελματικά και σε στενή συνεργασία με το ελληνικό κράτος. Αυτή η σύγχυση συγκάλυψε την ελληνική συμμετοχή στον δεύτερο πόλεμο του Κόλπου το 2003 μέσω της διοργάνωσης «ειρηνιστικών συλλαλητηρίων». Οι μικρότερες συνεισφορές περιελάμβαναν την εθνικώς ορθή διαχείριση του αντιαλβανικού πογκρόμ του 2004 μέσω του συνθήματος «οι Έλληνες δεν είναι ρατσιστές». Κατά τα άλλα, η διαρκής κινηματική γυμναστική μέσω ετήσιων αντιπαγκοσμιοποιητικών «φόρουμ», «εξεγέρσεων» και «εκπαιδευτικών κινήματων για το άρθρο 16», συγκάλυψε την καλπάζουσα κρίση, συσκοτίσε τη διεθνή συγκυρία σύμφωνα με τους σχεδιασμούς του ελληνικού κράτους, και καθόρισε τις βασικές δραστηριότητες του κόμματος στα παράξενα χρόνια της αναβολής του ξεσπάσματος της καπιταλιστικής κρίσης μέσω ακόμη περισσότερου δανεισμού.

Παρά τις εθνικές υπηρεσίες που παρείχαν, φαίνεται πως οι εμπνευστές του επίσημου γάμου μεταξύ του κόμματος και των «κινήματων» είχαν βρεθεί ελαφρώς μπροστά από την εποχή τους, γιατί μέχρι το 2008, τα «κινήματα» αρνούσαν να εκφραστούν στην κάλη. Στις αρχές του 2008, ο Σύριζα ήταν ακόμη διψασμένος για ψήφους και αντιμετώπιζε σοβαρή εσωκομματική κρίση. Τον Φεβρουάριο, ο Αλέξης Τσίπρας, νεολαίος που ανδρώθηκε εντός του κινήματος της αντιπαγκοσμιοποίησης, εκτόπισε τον Αλαβάνο από την ηγεσία.

Ευτυχώς για τους εμπνευστές του Σύριζα, η ιστορική συγκυρία γρήγορα άρχισε να ταιριάζει με τις εμπνεύσεις τους. Η εξέγερση του Δεκέμβρη του 2008 και η συνακόλουθη κρίση αποδείχθηκαν σωτήριες. Το κόμμα εκμεταλλεύτηκε την εξέγερση για να εφεύρει τον «Δεκέμβρη που συνεχιζόταν». Οι «λαϊκές συνελεύσεις» και οι «επιτροπές κατοίκων» που εμφανίστηκαν άμεσα σε γειτονιές αριστερού ενδιαφέροντος, δεν χρησίμευσαν μόνο για να αποκρύψουν την ταξική όψη της εξέγερσης και της αντιεξέγερσης που ακολούθησε. Πολύ περισσότερο χρησίμευσαν ως η πρώτη πραγματική οργανωτική

ΚΙΝΗΜΑΤΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

Η νεολαία Σύριζα στην κανονική κατάσταση της φοιτητικής αριστεράς πριν την κρίση, δηλαδή σε ταβέρνα. Η χρονιά είναι το 2002 και η ταβέρνα είναι στη Φλωρεντία, όπου είχαν μεταβεί για να συμμετάσχουν στο «Φόρουμ της Φλωρεντίας» - μη μας ρωτήσετε τι ήταν αυτό. Κυρίως όμως μη γελάτε: η τεχνογνωσία που συγκέντρωναν στα φόρουμ και οι θαυμαστοί καιροί μας συνδυάστηκαν έτσι που ετούτοι εδώ κατόρθωσαν μέχρι και να ηγηθούν του ελληνικού κράτους.³

μορφή της «ριζοσπαστικής αριστεράς» εκτός πανεπιστημίων και συνδικάτων.

Όσο για το είδος της οργανωτικής μορφής, η μεταδεκεμβριανή κινητοποίηση μέσω «λαϊκών συνελεύσεων» αντανάκλωσε βαθύτερες ταξικές εξελίξεις. Ως αποτέλεσμα αυτής της επικαιρότητας, τα πολύχρωμα σαλβάρια έντυναν ένα ιδιαίτερος γκριζοταξικό περιεχόμενο. Ο χρωματιστός μικροαστός, ο μαγαζάτορας με τους απλήρωτους λογαριασμούς, ο δημόσιος υπάλληλος που δεν μπορούσε πλέον να αποταμιεύσει, ο φοιτητής, άξιο -και ενίοτε βιολογικό- τέκνο των προηγούμενων, αλλά με «ευαισθησίες» αυτά ήταν τα υποκείμενα που δημιουργούνταν μέσα στην ήδη καλπάζουσα καπιταλιστική κρίση. Αυτά ήταν και τα υποκείμενα που επάνδρωσαν τις «λαϊκές συνελεύσεις» - ενίοτε φορώντας ακόμη τα σαλβάρια τους. Όπως επέβαλλε η ταξική τους θέση, οι μόνες «ριζοσπαστικές αλλαγές» που επεδίωκαν ήταν η κρατική στήριξη. Η διόγκωση της κρατικής εξουσίας μέσω επιχορηγήσεων, οι αυξημένες πολιτικές εξουσίες στο δικαστικό σώμα, η μάχη με το «μεταναστευτικό πρόβλημα» ήταν τα επιμέρους αιτήματα που επεδίωκαν, πάντα επιδεικνύοντας τους αριστερούς τους κυνόδοντες.

Καθώς σημαντικά τμήματα δυσαρεστημένων μικροαστών οργανώνονταν πολιτικά υπό τις σημαίες του Σύριζα, το γκριζο άρχισε να διακρίνεται κάτω από το κόκκινο πολύ καλύτερα από ό,τι σε προηγούμενες περιπέτειες του κόμματος. Η ενδεικτικό-

ΑΓΑΝΑΚΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΗΣΗ

Η μορφή των «λαϊκών συνελεύσεων» ως είχε τότε που έφτασαν να πιάσουν την πλατεία Συντάγματος. Διακρίνονται πικραμένοι πασόκοι, πατενταρισμένοι φασίστες, βρετανοί πανεπιστημιακοί με υπουργικό μέλλον. Αλλά είναι όλοι τους επιστήμονες. Το γλωσσικό ιδίωμα που αποτέλεσε σημαντικό τμήμα της εξήγησης της κρίσης, δυστυχώς χάθηκε με την υπουργοποίηση.

τερη καινοτομία της αριστεράς των κινημάτων εντός της κρίσης του 2009 ήταν οι «αγορές χωρίς μεσάζοντες», μια σύνδεση μεταξύ των «κινήματων» και των «μικρών παραγωγών τροφίμων» της ελληνικής επαρχίας. Η σύνδεση γινόταν με φυσικό τρόπο μέσω του χρησιμοποιούμενου εργατικού δυναμικού: οι μικροαστοί υπερασπιστές των μεταναστών εργατών, οι αγρότες εκμεταλλευτές τους και οι έμποροι της λιανικής των τροφίμων είχαν βρει τρόπους πολιτικής συνύπαρξης και επιχειρηματικής συνεργασίας. Τέτοιες συνεργασίες, που κανονικά θα έπρεπε να χτυπούν χίλια καμπανάκια, κρύβονταν κάτω από το πέπλο των «κινήματων πρακτικών» και των ασαφών αριστεροπατριωτικών ιδεών που το κόμμα είχε εξελίξει μέσω του ηγετικού του ρόλου στο «κίνημα της αντιπαγκοσμιοποίησης».

Το μέλλον τους αποδείχθηκε λαμπρό.

Ο ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Οι αποφασιστικότερες συνδρομές του Σύριζα στο εθνικό συμφέρον προέκυψαν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας της κρίσης. Η γενική γραμμή που ακολούθησε το ελληνικό κράτος από την κρίση του 2009 και μετά ήταν το πολύπλευρο στρίμωγμα της εργατικής τάξης. Η διαδικασία ξεκινούσε από τους μετανάστες εργάτες και συνέχιζε στους ντόπιους. Δεν περιοριζόταν στους χώρους εργασίας, αλλά εκτεινόταν σε οργανωμένα εγχειρήματα αστυνομικής και τεχνολογικής καταπίεσης στους χώρους αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης. Πέρα από αυτό, η κατάρρευση των τραπεζών ανάγκασε το ελληνικό κράτος να πειραματιστεί σκληρά με τα θέματα της κοινωνικής συνοχής, δηλαδή με τις αποταμιεύσεις και τις ιδεολογίες των μικροαστών, από τους δημόσιους υπαλλήλους και τους συνταξιούχους του δημόσιου, μέχρι τους μικρούς μαγαζάτορες.

Η κατάρρευση του ελληνικού πολιτικού συστήματος υπήρξε άμεση. Ο διπολικός πυλώνας ΠΑΣΟΚ-ΝΔ έχασε τη στήριξη των μικροαστών και εξαυλώθηκε συγκυβερνώνοντας μεταξύ του 2010 και του 2014. Η αντικατάστασή του επιχειρήθηκε μέσω πειραματισμών σε καμίνι. Το ένα σκέλος των πειραματισμών ήταν η «άνοδος της Χρυσής Αυγής». Το άλλο σκέλος των πειραματισμών ήταν η μετεωρική μετατροπή του Σύριζα σε κόμμα εξουσίας. Το διπλό εγχείρημα δοκιμάστηκε και έδειξε τη χρησιμότητά

του στις πλατείες των Αγανακτισμένων. Εκεί οι «ειδικοί οικονομολόγοι» του Σύριζα πιστοποίησαν τις «εξηγήσεις για την κρίση» που εν τω μεταξύ παράγονταν με τη σέσουλα από τα αρμόδια υπουργεία: ένα κράμα ασαφών οικονομικών του «κράτους ως νοικοκυριό», πατριωτικής «μάχης με τις ξένες δυνάμεις» με πρώτη τη Γερμανία, και παλαβωμένης γλωσσικής καινοτομίας που επικεντρωνόταν σε φράσεις του είδους «τα λαμόγια», «τα φάγανε» κλπ. Η ίδια η πρακτική της συνύπαρξης ριζοσπαστικής αριστεράς και ακροδεξιών αποδείχθηκε ακόμη επιδραστικότερη. Η ταξική συνάφεια των δύο χώρων ήταν εμφανής και αποτελούσε την πραγματική πηγή της συντονισμένης υιοθέτησης των κρατικών «εξηγήσεων». Η συνύπαρξη εν τω μέσω αγανάκτησης δίδαξε τους δύο χώρους να αποδέχονται την ιδεολογική τους σύγκλιση και να αποσιωπούν την ταξική συνάφεια που την παρήγαγε.

Το αποτέλεσμα ήταν απλά πρωτοφανές: ο Σύριζα, σιωπηρά συνεργαζόμενος με τους υπόλοιπους εθνικοσοσιαλιστές, παρείχε στο ελληνικό κράτος μια δυνατότητα συντεταγμένης αναδιάταξης των τρόπων εκπροσώπησης των μικροαστών. Το σύνθημα «κανένα σπίτι στα χέρια τραπεζίτη» είναι ίσως η σημαντικότερη από τις πολλές σχετικές εφαρμογές. Τα στεγαστικά δάνεια που οι ελληνικές τράπεζες αδυνατούσαν να εισπράξουν, βάραιναν τους παλαβομένους μικροαστούς. Ευτυχώς για τους μικροαστούς όμως, κανείς πρόσφορος να αγοράσει δεν υπήρχε - οι «πλειστηριασμοί» απλά θα οδηγούσαν στην αντικατάσταση των «κόκκινων δανείων», που λογαριάζονταν ως ιδιοκτησία των ελληνικών τραπεζών, από απούλητα σπίτια, οδηγώντας στην εξαφάνιση των δανείων από τους ισολογισμούς και την άμεση κατάρρευση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Η απαγόρευση πλειστηριασμών μέσω «κινήματος» συνδύαζε την προστασία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος με την ταξικά προσανατολισμένη κρατική υποστήριξη των μικροϊδιοκτητών. Το γενικό αποτέλεσμα της διαδικασίας θα βάραινε την εργατική τάξη όταν θα καλείτο να πληρώσει τα αναβαλλόμενα χρέη, πράγμα που ήδη συμβαίνει, μέσω ρεύματος, πληθωρισμού και εκμετάλλευσης των «αποθεματικών των ασφαλιστικών ταμείων» για τη στήριξη των ελληνικών τραπεζών. Τα ποικίλα «δεν πληρώνω» της εποχής δεν ήταν απλά συνθήματα. Ο Σύριζα ανακάλυπτε κοινά συμφέροντα μεταξύ μικροαστών και κράτους και τρόπους έκφρασής τους ενάντια στην εργατική τάξη. Παρείχε τρόπους συγκαλυμμένης διεξαγωγής του ταξικού πολέμου που περιελάμβαναν τους μικροαστούς ως στρατηγικό συστατικό.

Η πρόταση αποδείχθηκε δημοφιλής. Ενώ οι πλατείες των Αγανακτισμένων βούλιαζαν από κόσμο, το κόμμα των κινήματων ενσωμάτωσε ένα καλό κομμάτι του ΠΑΣΟΚ που εγκατέλειπε το πλοίο που βυθιζόταν. Βρήκε τους τρόπους να συνεργαστεί με το αντίστοιχο κομμάτι των ακροδεξιών που για τους ίδιους λόγους εγκατέλειπε το πλοίο της ΝΔ. Οι εθνικά ωφέλιμες χρήσεις των κομματιδίων της άκρας αριστεράς που ειδήλλως θα παράδερναν ακυβέρνητα, είχαν χτιστεί από την εποχή του «κινήματος της αντιπαγκοσμιοποίησης» και εδραιώθηκαν στις «πλατείες των Αγανακτισμένων».

Στους πρώτους κρίσιμους μήνες του 2015, αυτή η εθνικοσοσιαλιστική επανασυγκόλληση του ελληνικού πολιτικού συστήματος ανέλαβε τη διακυβέρ-

νηση του ελληνικού κράτους. Δηλαδή ανέλαβε να συγκαλύψει τα αίτια της καπιταλιστικής κρίσης και ταυτόχρονα να εφαρμόσει τη σκληρή αντεργατική της διαχείριση. Στο κέντρο της επανασυγκόλλησης βρίσκονταν οι «Σύριζα-Ανέλ», η μεταλλαγμένη εκδοχή του διπόλου ΠΑΣΟΚ-ΝΔ που προέκυψε στις πλατείες των Αγανακτισμένων. Στην περιφέρεια βρίσκονταν οι Έλληνες ναζιστές, η ελληνική άκρα αριστερά και τα λοιπά τμήματα «των κινήματων», που είχαν μάθει να συνυπάρχουν. Το καλοκαίρι του 2015, αυτή η πλατιά πολιτική συμμαχία υποστήριξε το «ΟΧΙ» σε ένα δημοψήφισμα όπου κανείς δεν ενδιαφερόταν ιδιαίτερα για την ερώτηση. Το «ΟΧΙ» γραφόταν με κεφαλαία - σιωπηρό νεύμα στην εθνική συνεισφορά και την αντιγερμανική τοποθέτηση του Ιωάννη Μεταξά. Στην πράξη, το «ΟΧΙ» αφορούσε την προστασία του ελληνικού κεφαλαίου από τους εξωτερικούς εχθρούς. Ο αναγεννημένος εθνικός κορμός ψήφισε ΟΧΙ στην αύξηση του ΦΠΑ για την τουριστική βιομηχανία, ΟΧΙ στη μείωση της τιμής των φαρμάκων που παρήγαγε η ελληνική φαρμακοβιομηχανία, ΟΧΙ στη φορολόγηση των Ελλήνων εφοπλιστών, ΟΧΙ στη μείωση των στρατιωτικών δαπανών.²

Ο αναγεννημένος εθνικός κορμός παρίστανε ότι δεν καταλάβαινε τι ψήφιζε. Στην πραγματικότητα καταλάβαινε τα αναγκαία: να επιζήσουμε εις βάρος της εργατικής τάξης. Η συνειδητά αντεργατική πολεμική τοποθέτηση των Ελλήνων μικροαστών που είχαν οργανωθεί υπό την προβιά της «ριζοσπαστι-

ΔΟΜΕΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

2015. Οι οργανωτικές μορφές που διαμόρφωσαν οι Έλληνες μικροαστοί τοποθετούνται σχετικά με το μέλλον του ελληνικού κράτους. Περιλαμβάνονται: Ομάδες τροφής // αγορές χωρίς μεσάζοντες // συνεταιριστικές ομάδες // κοινωνικές κουζίνες // κοινωνικά ιατρεία και φροντιστήρια // ομάδες ενάντια στους πλειστηριασμούς // πολιτιστικές ομάδες. Δηλαδή αγρότες εργοδότες μεταναστών, μικροεπιχειρηματίες πλατιών αρμοδιοτήτων, δημόσιοι υπάλληλοι του υπουργείου εκπαίδευσης και του υπουργείου υγείας, χρωμένοι μικροϊδιοκτήτες, εργατοβοσκοί και καλλιτέχνες. Ο κατάλογος των ταξικών συστατικών του Σύριζα δεν θα μπορούσε να είναι πληρέστερος. Τα ίδια ταξικά συστατικά καθόρισαν το αποτέλεσμα των πρόσφατων εκλογών μετακινούμενα προς τις πιο επίκαιρες εκφράσεις των συμφερόντων τους.

ΛΟΙΠΟΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΟΙ

2015. Ανταρσία και Ανεξάρτητοι Έλληνες διαδηλώνουν απροβλημάτιστα και δίπλα δίπλα για χάρη του «ΟΧΙ». Σήμερα παριστάνουν ότι δεν συνέβη, ειδικά η αριστερή μεριά.

κής αριστεράς», γίνεται εμφανής από την παράλληλη διαχείριση του «μεταναστευτικού ζητήματος». Την ίδια στιγμή που οργάνωνε την «αντίθεση στους δανειστές», η κυβέρνηση αριστερά διοργάνωσε το ευρύτερο θέμα διαχείρισης μεταναστών εργατών που είχε δει η Ευρώπη από το 1970. Ένα εκατομμύριο μετανάστες εργάτες αποθηκεύθηκαν επί μήνες στα ελληνικά νησιά σε ζωντανή τηλεοπτική μετάδοση, πέρασαν περπατώντας τα Τέμπη και κατέληξαν στην Ειδομένη, από όπου πέρασαν περπατώντας στη Γερμανία – όλα αυτά με τη συνοδεία των πάντα πολύχρωμων «αλληλέγγυων». Οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις που προέκυψαν από αυτή την παράλληλη διαπραγμάτευση χρησιμοποιήθηκαν ως υλική ανταμοιβή των μικροαστών που επάνδρωναν τις «λαϊκές συνελεύσεις» και τις «δομές αλληλεγγύης». Αυτοί, αφού ψήφισαν ΟΧΙ στο δημοψήφισμα, γρήγορα ανταμοίφθηκαν με συμβάσεις ορισμένου χρόνου στα χρηματοδοτούμενα στρατόπεδα συγκέντρωσης που προέκυψαν από τη «Συμφωνία Ε.Ε. Τουρκίας». Δίχως καν να χρειαστεί να αναθεωρήσουν την αλληλέγγυα κοσμοθεωρία τους.

Το υπονοήσαμε και προηγουμένως, αλλά νομίζουμε ότι τώρα είναι πιο κατανοητό: ο Σύριζα παρείχε τρόπους ανασύνταξης ενός εθνικού κορμού που εκτεινόταν από τους Έλληνες μικροαστούς μέχρι την ελληνική αστική τάξη, με σκληρό πατριωτικό και αντεργατικό προσανατολισμό. Ο Σύριζα παρέταξε τρόπους συγκαλυμμένης διεξαγωγής του ταξικού πολέμου που περιελάμβαναν τους μικροαστούς ως στρατηγικό συστατικό. Με αυτή την έννοια, είναι η αγνότερη μορφή εθνικοσοσιαλισμού που έχει παράξει το ελληνικό κράτος από το 1974 και μετά.

Όπως βέβαια αποδείχθηκε συντόμως, οι εθνικοσοσιαλιστικές καινοτομίες δεν αποτελούσαν πνευματική ιδιοκτησία του Σύριζα – ήταν η κρατική στρατηγική διαχείρισης ενός κόσμου σε κρίση.

Ο ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ ΤΟΥ

Ο Σύριζα ηττήθηκε στις εκλογές του 2019. Αλλά η κλίμακα της ήττας έδινε το δικαίωμα στο κόμμα των κινημάτων να ελπίζει σε μια ομαλή επιστροφή στην εξουσία. Το κόμμα έπρεπε απλά να κάνει «κανονική αντιπολίτευση». Δηλαδή να υποστηρίξει σιωπηρά και δημιουργικά τη διαχείριση της κρίσης ως ταξικού πολέμου και να διατηρεί εαυτόν ως πραγματική «εναλλακτική πρόταση» για τους βαλ-

λόμενους μικροαστούς. Τα δύο ζητούμενα δεν πήγαν εξίσου καλά.

Δηλαδή, από τη μια, η διαχείριση της κρίσης ως ταξικού πολέμου, αν και πήρε πρωτοφανείς μορφές, πήγε εξαιρετικά. Ο Σύριζα και οι κολαούζοι του συμμετείχαν με ενθουσιασμό στην πανδημική διαχείριση της καπιταλιστικής κρίσης που οργάνωσε η «δεξιά» από τον Μάρτη του 2020 και μετά. Αποσιώπησαν τη σκληρή ταξική φύση των «αναγκαιών μέτρων». Ανέδειξαν τους δικούς τους καραντινικούς «ειδικούς» και τους χρησιμοποίησαν για να στήσουν ένα είδος «αντιπολίτευσης» που απαιτούσε μονότονα όλο και αυστηρότερα «μέτρα». Ανανέωσαν τις μεθόδους συντονισμού αστικών και μικροαστικών συμφερόντων απαιτώντας την «επίταξη των ιδιωτικών κλινικών» (με το αζημίωτο), την «ενίσχυση των συστημάτων υγείας και παιδείας» (δηλαδή των δημοσίων υπαλλήλων) και την «επιδότηση των μικρών επιχειρήσεων» (δηλαδή των μικροαστών μαγαζατόρων), ενόσω η εργατική τάξη επιζούσε με τα γνωστά επιδόματα. Ανακάλυψαν την «ενδοοικογενειακή βία» - δηλαδή συγκάλυψαν την καταναγκαστική επιστροφή των γυναικών «στα παιδιά και την κουζίνα» απαιτώντας την αστυνομική μεταχείριση των συντριπτικών συνεπειών της. Χρησιμοποίησαν την κυριαρχία τους στα συνδικάτα του δημοσίου για να επιβάλλουν τη μασκοφορία, τον υποχρεωτικό εμβολιασμό, την τηλεεργασία και την τηλεεκπαίδευση σε ολόκληρο τον μαθητικό και εργατικό πληθυσμό της χώρας. Υποστήριξαν την πλημμύρα «ψηφιακών καινοτομιών» αποσιωπώντας τις πειθαρχικές τεχνοπολιτικές τους λειτουργίες. Χρησιμοποίησαν τη στρατηγική τους θέση στη μεταναστευτική διαχείριση για να αποκρύψουν τις συντριπτικές επιπτώσεις της καραντίνας στους μετανάστες και τις μειονότητες. Και πάνω απ' όλα χρησιμοποίησαν τη «σχέση με τα κινήματα» και την κυριαρχία τους στα νέα ηλεκτρονικά μέσα για να χτίσουν την κεντρική ηθική νομιμοποίηση των πολιτικών της καραντίνας. Ο ταξικός ρατσισμός του αριστερού καθηγητή των ΕΠΑΛ, που ήδη ήταν η κεντρική ιδεολογία του Σύριζα, διοχετεύθηκε στην επαγγελματική λειωρία της διάχυτης ταξικής καχυποψίας. Τα δυο χρόνια έμπρακτης αντίστασης στην καραντίνα παραδόθηκαν στη λήθη δια της σιωπής και ό,τι απέμεινε παραχωρήθηκε με σχέδιο στους ακροδεξιούς – από τους ίδιους που τόσα χρόνια αρνούσαν «να τους παραχωρήσουν την ελληνική σημαία».

Η εθνική συνεισφορά του Σύριζα και των κολαούζων του κορυφώθηκε τον Μάρτιο του 2021 στη διαδήλωση της Νέας Σμύρνης. Εκεί έκαναν αυτό που ξέρουν καλύτερα: διοχέτευσαν την αντικαρναντική οργή σημαντικών τμημάτων της εργατικής νεολαίας σε μια ελεγχόμενη αντιπατιστική στάση. Ταυτόχρονα ξέπλυναν το υπουργείο των μπάτσων επικεντρώνοντας σε κάποιους «εκτός γραμμής μπάτσους» που υπήρχαν μόνο στη φαντασία τους – το ίδιο ακριβώς που έκαναν και στην περίπτωση της Χρυσής Αυγής. Η περίπλοκη διαδικασία επισφράγισε την καθολική νομιμοποίηση και υποχρεωτική αποδοχή των τεχνοπολιτικών της καραντίνας όπως αυτές είχαν διαμορφωθεί μέχρι το 2021· το ταπεινό αντίλλαγμα ήταν η αποχώρηση των μπάτσων από τον δημόσιο χώρο ενώ η δουλειά τους είχε ήδη συντελεστεί – το αρμόδιο υπουργείο συμμορφώθηκε με ύποπτη προθυμία.

ΟΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΟΙ ΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ

2018. Τα πλέον αξιόλογα παιδιά της ελληνικής αριστεράς ανταμοίβονται για τους κόπους τους με συμβάσεις δεσμοφύλακα ορισμένου χρόνου σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Η αλληλέγγυα ηγεσία πιέζει «την κυβέρνηση» για ανανέωση των συμβάσεων. Στην ταβέρνα βέβαια περνούσαν καλύτερα, αλλά πρέπει να είμαστε ρεαλιστές.

Στον ταξικό πόλεμο, ο Σύριζα και οι κολαούζοι του είχαν πάρει άριστα. Αλλά η έγκυρη εκπροσώπηση των μικροαστών αποδείχθηκε εντελώς άλλο καπέλο. Η «κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας» που βρέθηκε με την αρμοδιότητα της καραντίνας στα χέρια της, είναι ένα πολιτικό σχήμα που επίσης έλκει την καταγωγή του από τις σκοτεινότερες δεκαετίες της ιστορίας του ελληνικού κράτους. Η τεχνοπολιτική και βιοπολιτική διαχείριση κρίσεων βρίσκεται στην εργαλειοθήκη της από τότε που χρειάστηκε να ισορροπήσει έναν κανονικό εμφύλιο πόλεμο με ένα σχέδιο Μάρσαλ και μια παγκόσμια ενεργειακή κρίση με έναν ελληνοτουρκικό πόλεμο. Η συσσωρευμένη γνώση εκφράζεται ως οικογενειακή διαδοχή της εξουσίας που φτάνει μέχρι την εποχή του Εμμανουήλ Μπενάκη και του Ελευθέριου Βενιζέλου. Επίσης εκφράζεται ως σχέσεις με την αστική τάξη της χώρας που φτάνουν στα επίπεδα της άμεσης ταύτισης. Ο υποτιθέμενος «νεοφιλελευθερισμός» της Νέας Δημοκρατίας δεν ήταν παρά ένας φερετζές που εφευρέθηκε πολύ πρόσφατα, και υιοθετήθηκε κυρίως από τους ίδιους τους αριστερούς που στο τέλος κατέληξαν έως και να τον πιστέψουν.

Αναμενόμενα, με αυτά τα εφόδια, η Νέα Δημοκρατία αποδείχθηκε εξαιρετικά ικανή στο στήσιμο του ταξικού πολέμου με τη μορφή καραντίνας. Ταυτόχρονα, και αντίθετα με τις αριστερές φαντασιώσεις, η Νέα Δημοκρατία αποδείχθηκε εξίσου ικανή στην αντιγραφή των κρατικίστικων εθνικοσοσιαλιστικών συνεισφορών του Σύριζα. Ειδικά οι τρόποι συστράτευσης των μικροαστών στον αντεργατικό πόλεμο φάνηκαν όχι μόνο δελεαστικοί, αλλά και εύκολοι στην υιοθέτηση, ειδικά ενόσω η διακυβέρνηση της χώρας χρηματοδοτούνταν από τα έκτακτα πανδημικά κονδύλια της Ε.Ε.. Η Νέα Δημοκρατία χρησιμοποίησε υπολογισμένες δόσεις αυτού του νέου δανειακού χρήματος για να στήσει έναν πολεμικό κέϊνσιανισμό. Και ακολουθώντας τα πρόσφατα διδάγματα, φρόντισε ο πολεμικός κέϊνσιανισμός να συμπεριλαμβάνει τους μικροαστούς

ως στρατηγικό εταίρο. Οι επίδοξοι μαγαζάτορες επιδοτήθηκαν για να ανοίξουν νέα μαγαζιά, ενώ οι υπάλληλοί τους επιβίωναν με επιδόματα. Οι συνταξιούχοι του δημοσίου είδαν το συνολικό ποσό συντάξεων να ανεβαίνει, μαζί με την εξουσία που ασκούσαν εντός της οικογένειας. Αντίθετα με τους εργάτες, οι ενεργοί δημόσιοι υπάλληλοι συνέχισαν να λαμβάνουν ολόκληρο τον μισθό τους και επιδοτήθηκαν για να διοχετεύσουν τις διογκούμενες αποταμιεύσεις τους στην «ενεργειακή αναμόρφωση» του μονάκριβου σπιτιού τους. Η εργατική νεολαία κυνηγήθηκε ανελέητα, αλλά η υπόλοιπη νεολαία επιβίωσε υπό την οικογενειακή πειθαρχία των επιδομάτων και των συντάξεων γονιών και παππούδων και μπορεί ακόμη να φαντασιώνει ένα κάποιο μέλλον. Υποθέτουμε ότι ακόμη και οι διαχειριστές των μεταναστών εργατών τράφηκαν το κατά δύναμη εν τω μέσω της γενικής σιγής ασυρμάτου, αλλά δεν έχουμε στοιχεία.

Τελικά όλοι αυτοί ψήφισαν αυτόν που τους πλήρωσε. Αναμενόμενα.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Ο όρος «το κέντρο» είναι από τους πιο συνηθισμένους όταν χρειάζεται να περιγραφούν τα αποτελέσματα και τα διακυβεύματα κάποιας εκλογικής διαδικασίας. Σύμφωνα με την πιο γνωστή σχετική κοινοτοπία, «το κέντρο» καθορίζει τα αποτελέσματα των εκλογών. Οι εφευρέτες του όρου έχουν τυλίξει τον όρο τους με μια ιδεολογική σημασία: «το κέντρο» είναι κάτι σαν ο μέσος όρος μεταξύ της «αριστεράς» και της «δεξιάς» - το μετριοπαθές μηδέν μεταξύ του συν και του πλην.

Από το 2010 και μετά όμως, καταλαβαίνουμε όλο και καλύτερα ότι τελικά «το κέντρο» δεν είναι μία ιδεολογική περιοχή. Είναι μία ταξική περιοχή: τα λεγόμενα «μεσαία στρώματα», οι ιδιοκτήτες, οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι πάσης φύσεως «ελεύθεροι επαγγελματίες» (δηλαδή οι μαγαζάτορες), η «μικρή αγροτιά». Προφανώς όλοι αυτοί χρωστούσαν την ύπαρξή τους στο ελληνικό κράτος. Οι αποταμιεύσεις και η μικρή ιδιοκτησία που αποτελούν το υλικό θεμέλιο της ύπαρξής τους, προκύπτουν μέσα από μια κρατικά κανονισμένη ισορροπία μεταξύ των μισθών, των συντάξεων και των ενοικίων - της φορολογίας - του πλήθους των διορισμών - της ανοχής στη φοροδιαφυγή και τη μαύρη εργασία - των αγροτικών επιδοτήσεων.

Ήδη από τη δεκαετία του '90, τα τάχα «μετριοπαθή» μεσοστρώματα είχαν αναπτύξει τις ιδεολογίες και τις συμπεριφορές που αντιστοιχούσαν στα υλικά τους συμφέροντα και επεδείκνυαν σαφή συνείδηση της σχέσης τους με το κράτος/πατέρα. Η μαφιοποίηση τους εξελίχθηκε αναλόγως της σχέσης τους με την παρανομοποίηση των μεταναστών εργατών - εδώ οι «μικροί αγρότες» διέπρεψαν ιδιαίτερα. Ο ατομισμός τους έγινε η πηγή του ρατσισμού, του σεξισμού και του εθνικισμού που αποτέλεσαν την κυρίαρχη ιδεολογία της ελληνικής κοινωνίας. Συμμετείχαν στις εθνικές περιπέτειες με όλη τους την ψυχή, ξεκινώντας από τα μακεδονικά συλλαλητήρια. Κι όμως, παρά τις προφανώς ακραίες πρακτικές και ιδεολογίες τους, οι «μικρομεσαίοι» μπορούσαν να λογαριάζονται για «μετριοπαθείς». Η συσκοτιστική ταύτιση του κανιβαλικού

ταξικού «κέντρου» με μια τάχα «ουδέτερη» ιδεολογική τοποθέτηση μεταξύ αριστεράς και δεξιάς ήταν εφικτή γιατί η ιδεολογική και υλική συμμετοχή τους στον ταξικό πόλεμο αποτελούσε τμήμα της κανονικής λειτουργίας του ελληνικού κράτους.

Από το 2010 και μετά, οι μικρομεσαίοι στριμώχτηκαν. Η κρατικά κανονισμένη ισορροπία ενοικίων - μισθών - φορολογίας - διορισμών που αποτελούσε τη βάση της ύπαρξής τους, κλονίστηκε εν τω μέσω «πολιτικών εσωτερικής υποτίμησης». Αναμενόμενα, οι μικρομεσαίοι δεν διανοήθηκαν να αλλάξουν στο παραμικρό την κρατικίστικη εθνικιστική ιδεολογία τους, πόσο μάλλον να εγκαταλείψουν τις κανιβαλικές πρακτικές τους. Αγανακτισμένοι με την «προδοσία», ξεκίνησαν να αναζητούν νέους τρόπους επανασυγκόλλησης με το κράτος - πατέρα. Στην πορεία ξεπέρασαν τους ιδεολογικούς διαχωρισμούς «αριστεράς» και «δεξιάς» για χάρη νέων. «Ριζοσπαστικοποιήθηκαν» με την εθνικοσοσιαλιστική έννοια. Που με απλά λόγια σημαίνει ότι ήταν ικανοί για όλα, όπως και πριν, τώρα όμως ήταν ικανοί για όλα και στην κάλπη.

Η ιστορία του Σύριζα είναι η ιστορία του πώς ένα κόμμα βρέθηκε στην κατάλληλη θέση για να φιλοξενήσει και να χρησιμοποιήσει αυτόν τον αναδυόμενο μικροαστικό «ριζοσπαστισμό». Αλλά υπήρχαν κι άλλοι πρόθυμοι να κάνουν το ίδιο. Από το 2010 και μετά, η γκρίζα ταξική περιοχή ανησυχούντων δημοσίων υπαλλήλων, χρωμένων μαγαζατόρων και στριμωγμένων ιδιοκτητών υιοθετήσε χίλια λάβαρα. Τα λάβαρα πότε έγραφαν Χρυσή Αυγή, πότε Σύριζα, πότε ANEL, πότε ΝΔ και πάντα «αγανάκτηση». Πίσω από τα λάβαρα όμως, βρισκόταν μία ενιαία διαδικασία: η ανακάλυψη νέων επίκαιρων τρόπων συστράτευσης με το κράτος τους ενάντια στην εργατική τάξη. Όπως μας έμαθε πρόσφατα ο πρώην πρόεδρος του Σύριζα, οι ψηφοφόροι της ΝΔ δεν είναι διαφορετικοί από τους εναπομείναντες του Σύριζα ή των φασιστικών κομμάτων που ξεπηδούν όποτε το κράτος κάνει παραγγελιά. Πρόκειται για το ίδιο κοινωνικό υποκείμενο: είναι το «κέντρο» της ταξικής σύνθεσης, η πηγή της κοινωνικής συνοχής μιας ταξικής κοινωνίας.

Η μάχη για την ψυχή αυτού του «κέντρου» που εξελίσσεται σε κάθε εκλογές, εξελίχθηκε και στις πρόσφατες. Το κόμμα που λέγεται Σύριζα έπαιζε από μειονεκτική θέση. Είχε επιδείξει την αναγκαία εθνική υπευθυνότητα στη διεξαγωγή του ταξικού πολέμου, όπως κάνει εδώ και τρεις δεκαετίες. Αυτή η εθνική υπευθυνότητα αποξένωσε ολοκληρωτικά τον Σύριζα από όποια τμήματα της εργατικής τάξης ακόμη επέμεναν να τρώνε την παραμύθη του. Εν τω μεταξύ, οι μικροαστοί στην ψήφο των οποίων προσέβλεπε, αποδείχθηκαν αγνώμονες. Προτίμησαν τον εγγυημένο εθνικοσοσιαλισμό από τον «κινηματικό». Η κατάρρευση στις «λαϊκές γειτονιές» είναι ενδεικτική: δεν είναι οι εργάτες που εγκαταλείπουν τον Σύριζα - είναι κυρίως οι μαγαζάτορες και οι δημόσιοι υπάλληλοι που αποτελούν το θεμέλιο του κρατικού ελέγχου σε τέτοιες γειτονιές - παλιά προτίμησαν Σύριζα, ANEL και Χρυσή Αυγή - τώρα προτίμησαν Κούλη και φρέσκους ναζιστές. Αυτό που απέμεινε ως το 18% του Σύριζα δεν είναι λιγότερο γκρίζο. Η εκ του μηδενός ανάδυση της επιδημιολόγου κυρίας Λινού σχεδόν με τους ίδιους σταυρούς με τον Ευκλείδη Τσακαλώτο, είναι ενδεικτική του πόσο η φιλοκαρναντική στάση του κόμματος, η

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΡΟΥΦΙΑΝΙΑ

Πριν αρχίσουν να πηδάνε από το πλοίο που βυθίζεται, οι ακροαριστεροί είχαν προλάβει να συνεισφέρουν αποφασιστικά στην καρναντινική διαχείριση του ταξικού πολέμου. Μην κοιτάτε που τώρα κάνουν ότι δεν ξέρουν τίποτα - έτσι ξεχάσανε και τις διαδηλώσεις με τους ANEL.

κρατικίστικη ρουφιανιά και ο ταξικός ρατσισμός προσδιορίζουν τους εναπομείναντες ψηφοφόρους του.

Σε κάθε περίπτωση, οι εκφράσεις του ταξικού πολέμου σε επίπεδο «πολιτικού συστήματος» δεν πρέπει να μας αποπροσανατολίζουν. Στο μέλλον, η καπιταλιστική κρίση και ο παγκόσμιος πόλεμος θα συνεχιστούν. Το ελληνικό «πολιτικό σύστημα» θα συνεχίσει τις μεταλλάξεις του. Όλες θα στοχεύουν στην όξυνση του ταξικού πολέμου. Όλες θα στοχεύουν στη συστράτευση των Ελλήνων μικροαστών με το κράτος τους.

Ο ελληνικός εθνικοσοσιαλισμός έχει μέλλον. Αυτό που τον καθιστά επίκαιρο είναι η ιστορική συγκυρία. Μακάρι εμείς οι υπόλοιποι να διακρίνουμε τις μελλοντικές του μορφές καλύτερα από ό,τι διακρίναμε τις προηγούμενες.

1. Το 2010, ο Νίκος Κωνσταντόπουλος, πρώην πρόεδρος του Συνασπισμού, άφησε στην κόρη του την πολιτική αγωγή της οικογένειας Γρηγορόπουλου κατά Κορκονέα για να γίνει πρόεδρος του Παναθηναϊκού για τρεις μήνες. Λέγεται πως στην ομιλία αποδοχής των νέων καθηκόντων του, μπέρδεψε δύο φορές τον Παναθηναϊκό με τον Συνασπισμό. Γεράματα.

2. Τόσα χρόνια μετά, θα έπρεπε να ξέρετε ποια ήταν η ερώτηση στο δημοψήφισμα. Αν παρ' όλα αυτά δεν ξέρετε, διαβάστε το «Εθνη κράτη, καπιταλιστική κρίση, δημοψηφίσματα και τα ATM που περίσσεψαν από τον Δεκέμβρη», *Antifa* #47, 7/2015.

3. Μαρία Ψαρρά, «Η παρέα της Φλωρεντίας που ονειρευόταν έναν άλλο κόσμο», *Το Έθνος*, 25/2/2019.